

Зростання основних показників діяльності страховиків за 2008 рік вказувало на збереження тенденцій щодо зростання ділової активності у порівнянні з 2007 роком. Проте у другій половині року темпи росту показників діяльності уповільнилися під впливом загальної фінансової кризи.

У сфері страхування пріоритетними заходами є контроль за належним виконанням страховиками зобов'язань за укладеними договорами страхування та перестраховування, недопущення неплатоспроможності страховиків шляхом встановлення вимог до чистих активів, встановлення вимог щодо розміщення коштів страхових резервів, розширення обсягу інформації для розкриття у звітних даних; підвищення прозорості діяльності страхового ринку, зокрема, шляхом запровадження складання достовірної та регулярної фінансової звітності згідно міжнародних стандартів та посилення відповідальності за їх невиконання; сприяння прийняттю нової редакції Закону України “Про страхування” та впровадження європейських принципів регулювання страхової діяльності загалом.

Література.

1. Гаманкова О.О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика: монографія / Ольга Олексіївна Гаманкова ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – К. : КНЕУ, 2009. – 283 с.
2. Козьменко О.В. Страхування і страховий ринок: термінологія, законодавство і динаміка розвитку : монографія / Ольга Володимирівна Козьменко. – Суми : Ділові перспективи, 2006. – 68 с.
3. Офіційний сайт Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України – dfp.gov.ua

НЕОБХІДНІСТЬ ВДОСКОНАЛЕННЯ БАНКІВСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

***ГРЕЧКО В.М.,* МАГІСТРАНТ,
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ ПЕТРА ВАСИЛЕНКА***

Серед основних факторів економічного зростання сільського господарства як стратегічної галузі економіки України важливе місце

* Науковий керівник – Бобловський О.Ю., доцент

належить її кредитному забезпеченню. Об'єктивна необхідність та особлива роль кредиту, без якого галузь як товаровиробник не може існувати, зумовлені специфікою його відтворювального процесу. Нині, за умов обмеженості бюджетних коштів, інвестиційної непривабливості аграрного виробництва для інвесторів, орієнтованості кредитних спілок на дрібного позичальника, кредити комерційних банків є єдиним реальним і поки що безальтернативним джерелом покриття потреби сільськогосподарських підприємств у кредитних ресурсах.

За останнє століття розвиток банківського кредитування сільського господарства в нашій країні пройшов шлях від директивного розподілу кредиту, який забезпечував близько 40% джерел формування оборотних засобів, до майже повного припинення кредитування галузі при переході до ринкових відносин.

Вивченню багатоаспектних теоретичних і практичних питань кредиту присвячено праці багатьох вітчизняних і зарубіжних вчених. Серед класиків необхідно відмітити дослідження А. Гана, Дж. Кейнса, Дж. Ло, Д. Рікардо, М. Фрідмана, І. Шумпетера, та ін. Кредитні відносини комерційних банків ґрунтовно досліджувалися сучасними вченими, серед яких: Н.Н. Внукова, І.С. Гуцал, В.І. Грушко, А.Т. Головка, О.В. Дзюблюк, М.П. Денисенко, Г.Ф. Жуков, Б.С. Івасів, О.І. Лаврушин, В.Д. Лагутін, А.М. Мороз, С. Мочерний, В.Т. Сусіденко, М.І. Савлук, М.М. Ямпольский та ін. Проблеми кредитного забезпечення аграрного сектора економіки України знайшли своє відображення в працях В.М. Алексійчука, В.Г. Андрійчука, О. Є. Гудзь, М.Я. Дем'яненка, О.Т. Євтуха, Ш.І. Ібатуліна, С.І. Кручка, Д.В. Полозенка, І.П. Чапко та багатьох інших.

Визнаючи важливість і практичне значення напрацювань у теорії та практиці банківського кредиту, можна сказати, що окремі теоретичні, методичні та практичні аспекти залишаються недостатньо розробленими. Зокрема, мало дослідженими в теоретичному плані є особливості кредитних відносин комерційних банків із сільськогосподарськими підприємствами, а також внутрішні та зовнішні фактори, що визначають розвиток даних відносин. Потребує удосконалення діючий механізм фінансової підтримки підприємств АПК через програму часткової компенсації процентної ставки з державного бюджету. Зростаючий обсяг банківських кредитних вкладень у сільське господарство потребує удосконалення методичних засад визначення ефективності використання сільськогосподарськими

підприємствами кредитів комерційних банків.

Необхідність вирішення зазначених й багатьох інших проблем та розробки науково обґрунтованих пропозицій щодо удосконалення кредитних відносин сільськогосподарських підприємств із комерційними банками, що знаходяться на початковому етапі розвитку, зумовило вибір теми дисертаційного дослідження та її актуальність.

З метою вдосконалення кредитних відносин на мікрорівні, запропоновано визначити ефективність використання сільськогосподарськими підприємствами короткострокових кредитів комерційних банків через показники, згруповані за критеріями оптимальності розміру, оборотності і рентабельності, вартості та строковості кредиту.

З метою удосконалення механізму здешевлення кредитів, як важливого інструменту підвищення доступності банківських кредитів для сільськогосподарських товаровиробників можна визначити розмір часткової компенсації вартості кредиту як різницю між основною платою кредитору за користування кредитними коштами, яка включає відсоткову ставку і комісійні платежі, та фіксованим розміром процентної ставки за кредит.

Кредитні відносини сільськогосподарських підприємств з комерційними банками мають певну специфіку, зумовлену їхнім суб'єктним складом. З огляду на це, їх визначено як економічні відносини, що виникають у процесі здійснення кредитних операцій комерційними банками, спрямовані на забезпечення потреб сільськогосподарських підприємств у кредитних ресурсах на умовах, що враховують базові принципи кредитування й об'єктивні вимоги галузі щодо обґрунтованості строку, обсягу, вартості кредиту, своєчасності його надходження, порядку погашення та сплати відсотків за користування ним.

Незважаючи на суттєві позитивні зміни, банківське кредитування ще не відіграє належної ролі у фінансуванні аграрного виробництва, про що свідчить: непоширеність або недостатнє використання в банківській практиці таких важливих для сільськогосподарських підприємств видів кредиту як довгострокові (понад 5 років), іпотечні, великі, консорціальні, вексельні, овердрафтні, факторингові, лізингові; питома вага кредитних ресурсів, спрямованих комерційними банками в сільське господарство, яка становить 1,7% від ВВП країни, в той час як частка продукції сільського господарства у структурі ВВП перевищила 24%; структура

кредитного портфеля вітчизняних комерційних банків, в якій кредити сільськогосподарським товаровиробникам становили 7,8 – 8,2 %, проти 34,6% - підприємствам промисловості та 34,6% - суб'єктам сфери торгівлі.

Розвиток кредитних відносин комерційних банків з аграрним сектором економіки України визначаються багатьма внутрішніми та зовнішніми факторами, що впливають на формування кредитоспроможного попиту сільськогосподарських позичальників (фінансовий стан, ліквідна застава, страховий захист) та кредитну активність комерційних банків серед підприємств галузі (кредитний ризик, ресурсна й правова база, кредитна політика банку, кредитоспроможність позичальника, стан розвитку банківської системи, грошово-кредитна політика Національного банку України, макроекономічні та монетарні передумови розвитку кредитного ринку). Вплив більшості з них на кредитне забезпечення сільськогосподарського виробництва, при загальній позитивній тенденції до змін, залишається несприятливим.

Сучасні умови реалізації кредитних відносин комерційних банків із сільськогосподарськими підприємствами не відповідають об'єктивним вимогам галузі щодо організації її кредитного обслуговування. Така невідповідність спричинена високою вартістю кредитних коштів; неврахуванням у багатьох випадках об'єктивних можливостей виконання позичальником зобов'язань та відсутністю чіткого узгодження умов кредитної угоди, зокрема вартості та розміру застави, із фінансовим станом підприємства; короткостроковістю кредитних угод, високими вимогами щодо розміру забезпечення та обов'язковості страхового захисту об'єкта застави, який нині є формальним тощо.

Діючий механізм здешевлення кредитів з державного бюджету є ефективним інструментом підвищення їх доступності для сільськогосподарських та інших підприємств АПК. На етапі становлення вітчизняної системи сільськогосподарського кредиту слід подовжити період дії даної державної програми, попередньо її удосконаливши. Програма кредитної субсидії має бути спрямована виключно на сільськогосподарських товаровиробників, для яких доцільно розширити напрямки використання компенсаційних кредитів (розвиток галузі тваринництва, впровадження ресурсозберігаючих технологій, кредитування сільськогосподарських кооперативів із спільного використання техніки, погашення заборгованості за послуги з її ремонту). Розмір часткової компенсації

слід визначати як різницю між платою кредитором (кредитна ставка, комісійні платежі) і розміром фіксованої пільгової ставки за кредит, яка підлягає сплаті сільськогосподарським позичальником.

У створенні вітчизняної системи кредитування сільського господарства основну роль має відігравати держава, яка повинна сприяти наближенню економічних інтересів кредитора і сільськогосподарського позичальника шляхом регулювання та послаблення негативного впливу факторів, які визначають розвиток кредитних відносин.

Література.

1. Сомик А. В. Особливості розвитку системи сільськогосподарського кредитування в зарубіжних країнах // Економіка АПК. – 2002. - №8. – С. 136 - 141.

2. Котик А.В. Історичні витoki грошово-кредитних відносин // Організаційно-економічні проблеми розвитку АПК / За ред. П. Т. Саблука. – К: ІАЕ УААН. – Ч.3, 2001. - С. 79 – 82.

3. Шиндирук І.П. Кредитування діяльності сільськогосподарських товаровиробників // Економіка АПК. – 2002. – №10. – С. 89-95.

4. Коваленко В.В. Особливості кредитування підприємств і організацій в сучасних умовах // Фінанси України - 2000 - № 10 – с.84-88.

5. Свиноус І. Проблеми кредитного кооперування особистих селянських господарств // Вісник НБУ. – 2003. – №8. – С. 46-48.

6. Юдин А. Государственное регулирование и кредитование сельского хозяйства у Великобритании и США // Международный сельскохозяйственный журнал, - 1992. - №5. – С. 23-29.

ПРО НЕОБХІДНІСТЬ РОЗВИТКУ НЕТРАДИЦІЙНИХ ДЖЕРЕЛ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ

**ДЕРІЙ І.В.,* АСПИРАНТ,
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Сучасні умови реалізації кредитних відносин в аграрному секторі економіки не завжди відповідають об'єктивним вимогам галузі щодо реалізації її кредитного обслуговування. Функціонування будь-якого підприємства передбачає його розширене відтворення. Для

* Науковий керівник – Галушко В.П., д.е.н., професор, член-кор. НААНУ